

Oy verme saati öncesi

1. Müşahidim ancak okuldan/sınıftan içeri alınmıyorum, oy verme işlemi başlayınca gelmem söyleniyor, ne yapmalıyım?

298 sayılı Seçim Kanunu Madde 25: Sandık başı işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partiler ve bağımsız adaylar, birer müşahit gönderebilirler. 138 sayılı Genelge Madde 16/1’de ve Madde 24 uyarınca müşahitlerin, sandık kurulunun hazırlık süreci dâhil olmak üzere seçim sürecini gözlemlene yetkisinin bulunduğu gerekçesiyle tutanak düzenlenmeli ve sandık kuruluna şikâyet dilekçesi verilmelidir.

2. Sabah müşahit olarak sınıfta bulunma ve uygun bir yerden izleme hakkım var mı?

138 sayılı Genelge Madde 16/1 ve Madde 24 müşahitlerin sandık çevresinde bulunma yetkisini açıkça belirtmektedir.

Madde 16 son fıkrada ayrıca “İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında güvenliği ve 298 sayılı Kanun’da öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır.” düzenlemesi bulunmaktadır.

Beşerî ilişkiler kullanılarak müşahidin gün içinde huzursuz hissetmeden sınıfta seçimi gözlemleyebilmesini sağlamak esastır.

3. Okul sorumlum gelmedi/ulaşamıyorum/telefonu kapalı, ne yapmalıyım?

İlçe sorumlusunun irtibat numarası sizde var ise hemen onu arayınız. Eğer numarasını bilmiyorsanız Oy ve Ötesi Çağrı Hattı’nı arayıp hızlıca destek isteyiniz.

4. Müşahit kartım yok, nasıl temin edebilirim?

Müşahit kartınız okul sorumlusundan temin edebilirsiniz. Eğer okul sorumlusunda da kart yok ise veya okul sorumlusuna ulaşamıyorsanız ilçe sorumlunuz ile irtibata geçmeniz gerekmektedir. İlçe sorumlusuna ulaşamıyorsanız, Oy ve Ötesi Çağrı Hattı’nı arayarak hızlıca destek isteyiniz.

5. Okul sorumlusuyum, müşahide ulaşamıyorum/telefonunu açmıyor, ne yapmalıyım?

Okuldaki diğer müşahitleri maksimum fayda sağlayacak şekilde ve seçim tecrübelerine göre birden fazla sandığa yönlendirmek suretiyle zaman kazanmalısınız. Akabinde, okulunuza yönlendirebileceği müşahit(ler) olup olmadığını öğrenmek için, ilçe sorumlusuyla görüşmenizi öneririz.

6. Sandık kurulunda eksik olması durumunda sandık kuruluna girme hakkım var mı?

Sandık kurulları 1 başkan ile 1 memur üye ve 5 siyasi parti temsilcisinden oluşmaktadır. Ancak Kanun ve Genelge uyarınca sandık kurulu başkan dâhil dört kişi ile de oluşabilmektedir.

138 sayılı Genelge’nin 9. Maddesi uyarınca kurulun üye sayısı (başkan hariç) üçten aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o seçim bölgesinde seçme yeterliliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle tamamlanır. Sandık kurulu başkanı ve 3 üyenin hazır bulunması halinde eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez.

31 MART 2024 - SIKÇA SORULAN SORULAR

7. Sandık kurulu ant içmedi, ne yapmalıyım? (süreci etkilemeyecek kuralların ihlali)

138 sayılı Genelge'nin 8. maddesinde düzenlenen ant içme yükümlülük sandık kurulu ve başkanına hatırlatılmalıdır. Buna rağmen ant içilmemesi hâlinde ihlale dair tutanak tutulmalı ve sandık kuruluna şikâyet dilekçesi sunulmalıdır.

8. Ant içildikten sonra gelen bir üye kurula girebilir mi? Kurula girmiş bir kişi veya bir yedek üye, kuruldan çıkarılabilir mi?

138 sayılı Genelge Madde 9/4'e göre: Göreve gelmeyen veya bırakıp giden başkan yahut üyenin yerine görevlendirilen kişi, önceki başkan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür. Ayrıca kurulun yemin edip görevine başlamasından sonra gelen kişiler kurula giremezler, kurul yemin ile birlikte oluşmuştur.

9. Sabah çuvaldan çıkan zarf ve pusula sayımız seçmen sayısından az, ne yapalım?

Seçim malzemeleri yetersiz sayıda ise sandık kurulu başkanı, YSK bina sorumlusu ve gerekirse ilçe seçim kurulu ile gecikmeksizin bağlantıya geçerek eksikliklerin tamamlanmasını talep eder.

10. Sandığımızı gelen mühürde EVET değil TERCİH yazıyor, ne yapalım?

138 sayılı Genelge Madde 7 uyarınca sandık kurulu başkanınca ilçe seçim kurulundan, bina sorumlusundan veya muhafaza edildiği yerden teslim alınan seçim araç ve gereçlerini içeren torbadan, ağzı mühürlü kese içine konulmuş, numaralı sandık kurulu mührü ve 2 adet "Tercih" veya "Evet" yazılı mühür çıkabilir. Her iki mühür de kullanılmaktadır.

11. Çuvaldan çıkan zarf ve pusula sayısı tutanak defterine yazılmak zorunda mı?

298 sayılı Kanun madde 77/5 ile 138 sayılı Genelge Madde 24/2 ve Madde 24/3 uyarınca: Sandık kurulu; ant içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim alınan ve filigranlı kâğıttan üretilmiş, üzeri numaralanıp mühürlenerek paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, tümünü sayar; birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir. Sandık kurulu ilçe seçim kurulundan teslim alınan filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan MAVİ renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

Oy verme saatleri

1. Oy verme işlemi hangi saatler arasındadır?

138 sayılı Genelge Madde 23 uyarınca oy verme süresi 08.00-17.00 saatleri arasındadır. Ancak şu illerde oy verme süresi 07.00-16.00 arasındadır: Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis.

2. Hangi belgelerle/kimliklerle oy kullanılabilir?

138 Sayılı Genelge Madde 29:

- Nüfus Cüzdanı,
- Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı,
- Geçici Kimlik Belgesi,
- Resmi Dairelerce Verilen Soğuk Damgalı Kimlik Kartı,
- Pasaport,
- Evlenme Cüzdanı,
- Askerlik Belgesi,
- Sürücü Belgesi,
- Hâkim/Savcılar/Yüksek Yargı Organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı,
- Avukat, Noter ve Askeri kimlik kartı

gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli ve resmî nitelikteki belgelerden biri ile oy kullanılır.

Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan resimli ve resmi bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca seçmen bilgi kâğıdını veya nüfus müdürlüklerince verilmiş nüfus kayıt örneğini ibraz etmesi şarttır.

3. Hata yapma, fikir değiştirme, yanlış yere mühür basma ve benzeri nedenlerle yeni bir pusula alınabilir mi?

138 sayılı Genelge'nin 31. maddesinin B fıkrasının 6. bendine göre: Seçmene birleşik oy pusulaları verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulası verilemez.

4. Seçmenler üzerlerinde cep telefonu, fotoğraf makinesi gibi kayıt yapma özelliği taşıyan cihazlarla oy verme kabinine girebilir mi?

138 sayılı Genelge'nin 31. maddesinin B fıkrasının 2. bendine göre: Seçmenin; cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu, bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakılması gerektiği, sandık başkanı tarafından hatırlatılır.

31 MART 2024 - SIKÇA SORULAN SORULAR

138 sayılı Genelge'nin 10. maddesinin son fıkrası uyarınca ise bu hususta gerekli uyarı levhalarının sandık çevresinde herkesin görebileceği yere asılması gereklidir.

5. Kabine telefon/kaydedici cihazla girilirse ne olur? Sosyal medyada tutanak paylaşılması suç mu?

Bu şekilde fotoğraf çekme vb işlemler yapmak, seçmenin idari para cezası alması sonucuna yol açabilecek bir fiildir. Ayrıca bu durum, sandık kurulunun, görevini ihmal ettiği isnadı ile cezai soruşturmalarla karşılaşmasına sebep olabilir.

6. Fiziksel engelliler nasıl oy kullanır?

138 sayılı Genelge Madde 26: Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar, herhangi bir rapor/belge ibrazı istenmeksizin, o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık çevresinde bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez. Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Ayrıca, aynı madde uyarınca, görme engelli seçmenler diledikleri takdirde oy pusulalarına uygun olarak hazırlanan şablon ile oylarını kullanabilirler.

7. Sandık, bedensel engelli ya da yaşlı seçmenler için sınıf veya okul dışına çıkarılabilir mi?

138 sayılı Genelgenin 38. maddesinin son fıkrasına göre: Sandıklar, bütün seçimlere ait sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz.

8. Kolluk kuvvetleri artık sandıklarda bekleyecekmiş, doğru mu?

138 sayılı Genelge'nin 16. maddesine göre; kolluk kuvvetleri sandık çevresine yalnızca çağrı veya ihbar üzerine gelebilirler. (138 sayılı Genelge madde 15 uyarınca sandık çevresi, oy sandığının bulunduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir.)

298 sayılı Kanun'un 82. maddesinin 5. fıkrası uyarınca: "Sandık çevresinde cebiri, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır." Aynı kanun maddesinin 7. fıkrasında ise, "Sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır." düzenlemesi bulunmaktadır.

9. Yatağa bağımlı seçmenlerin oy kullanmalarının bir yolu var mı?

298 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre; hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin, muhtarlık seçimleri hariç, oy kullanmalarını sağlamak için seyyar sandık kurulu kurulmasına, oy kullanılmasına, sayım ve döküm ile birleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek yetkisi Yüksek Seçim Kurulu'na aittir.

138/II sayılı Genelge ile Seyyar Sandık Kurullarının Oluşumu ile Görev ve Yetkileri düzenlenmiştir. Oy verme işlemlerini, müşahitler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanmak suretiyle izleyebilirler. Her seyyar sandık bir sabit sandıkla ilişkilendirilir ve oy verme işlemi tamamlandığında sabit sandık çevresine giderek sandıkların açılmasını bekler. İlişkilendirilmiş sandık, seyyar sandık gelmeden açılmaz. Seyyar sandık geldiğinde önce seyyar sandık açılır. Seyyar sandıktaki zarflar seyyar sandık kurulu tarafından sayılır ve geçerlilikleri

31 MART 2024 - SIKÇA SORULAN SORULAR

kontrol edilir. Seyyar Sandık Uygunluk Teslim Tutanağı düzenlenir ve her iki sandık kurulu tarafından imzalanır, her iki sandık kurulunda da bir örneği kalır. Seyyar sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarflar sabit sandık kuruluna teslim edilir. Seyyar sandıktan çıkan geçerli zarflar ilişkilendirilmiş sandıktaki geçerli zarflarla karıştırılarak sayım döküm işlemlerine devam edilir.

10. Fiziksel engelleri bulunan hem anneme hem de babama oy kullanması için refakat edebilir miyim?

138 sayılı Genelge madde 26 uyarınca bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez. Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar, herhangi bir rapor/belge ibrazı istenmeksizin, o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık çevresinde bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler.

11. Sandığımda zihinsel engelli bir kişiye oy kullandırıldığını düşünüyorum, ne yapmalıyım?

Zihinsel engelli vatandaşların fiil ehliyetleri bulunmadığından, esasen sandık seçmen listesinde bulunmamaları gerekmektedir. Yine de, zihinsel engelli olduğu düşünülen bir vatandaş, sandık seçmen listesinde kayıtlı olarak görünüyorsa bu durumda bu kişinin oy kullanmasına engel olunamaz.

Sandık seçmen listesinde kayıtlı olan seçmenin oy kullanmasına engel olmak, 298 sayılı Kanun'un 153. maddesinin 3. fıkrası uyarınca oy kullanmaya engel olma suçu dolayısıyla cezai sorumluluk doğuracaktır.

Söz konusu seçmenin tek başına oy kullanmasına mâni bir bedensel engeli yok ise, seçmen oy kabinine refakatçisiz girmelidir. Seçmenin oy kullanırken herhangi bir kimsenin etkisi altında kalmadığından emin olunmalıdır.

12. Karı koca, abi kardeş, dünür kayınço, kaynana damat birlikte oy kullanabilir miyiz?

Kapalı oy verme yeri, dışardan gözetlenemeyecek ve seçmenin oy pusulasını serbestçe inceleyip zarflayabileceği şekil ve nitelikte olur. Sandık kurulu, sandıkların konulacağı yeri ve kapalı oy verme yerlerini belirledikten sonra buralara 298 sayılı Kanun'un oy verme serbestliğine ve gizliliğine ilişkin hükümlerini içeren levhayı ve seçim çevresinin aday listesini asar. Dolayısıyla Kanun'da ve Genelge'de belirtilen tek istisna olan bedensel engelli seçmenin bir refakatçiyle oy kullanabilmesi durumu haricinde, herkes seçme hakkını tek başına ve gizli olarak kullanmak zorundadır.

13. Okuma yazma bilmeyenler nasıl oy kullanır?

138 sayılı Genelge'nin 28. maddesi uyarınca: Okuma-yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilemez. Okuma-yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, birleşik oy pusulaları üzerinde bulunan işaretlerden hangisinin hangi siyasi parti veya bağımsız adaya ait olduğunu ve tercih ettiği siyasi parti veya bağımsız adaya, diğer bölüme taşırmamak suretiyle "TERCİH" veya "EVET" mührünü basması ve birleşik oy pusulaları ile birlikte muhtarlık - ihtiyar heyeti/meclisi için hazırlanmış olan beyaz kâğıdı veya beyaz kâğıda basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çoğaltılan oy pusulasını mühür basmadan katlayıp zarfa koyarak ağzını yapıştırması gerektiğini anlatır. Okuma-yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse giremez ve oy kullanma sırasında yardım edemez.

31 MART 2024 - SIKÇA SORULAN SORULAR

14. Partimin bayrağıyla/rozetiyle oy kullanmaya gidebilir miyim?

138 sayılı Genelge'nin 16/8 maddesine göre: Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstematında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır.

15. Oy kullanacağım sandıkta kavga çıktı, ne yapmalıyım?

138 sayılı Genelge Madde 16/4 uyarınca: Sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır.

Sayım-döküm ve sandık sonuç tutanakları

1. Sayım sırasında kimler sınıfta bulunabilir?

Anayasa Madde 67/2 uyarınca: Seçimler serbest, eşit, gizli tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

298 sayılı Kanun'un 100. maddesinin son fıkrası uyarınca: Parti müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak, parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş parti müşahidi her biri ayrı partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitlerle bağımsız aday müşahitleri için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır.

2. Sayım ve döküm nasıl yapılır?

298 sayılı Kanun madde 95 uyarınca: Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde hazır bulunanlar sayım ve dökümü takip ederler. Kurul, faaliyetinin selamet ve düzeni bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı, bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında hazır bulunanların bu işlemleri takip etmelerine engel olmayacak tedbirleri (ip germek gibi) alabilir.

Sayım ve döküm sırasında sandığın bulunduğu odanın kapısı açık tutulur.

3. Sandıktan çıkan zarf sayısı, sandıkta oy kullanan seçmen sayısından fazla çıktı, ne yapmalıyız?

138 sayılı Genelge'nin 38. maddesi uyarınca: Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkan geçersiz zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı geliştigüznel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı ilgili tutanağa [(KM/2), (İG/2), (BB/2), (BBB/2), (BM/2), (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2)] yazılır. Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra, geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konularak sayıma geçilir. Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

4. Zarfları açmadan önce sayım ve geçerlilik kontrolü yapılması gerekiyor mu?

138 sayılı Genelge Madde 38 uyarınca: Sandık, oy verme yerinde hazır bulunanların gözü önünde, sandık kurulu başkan tarafından açılır. Sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkan tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve o seçimde kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir. Tespit edilen zarf sayısı, o seçime ait özel tutanağın [(KM/2), (İG/2), (BB/2), (BBB/2), (BM/2), (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2)] ilgili yerine işlenir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmamaları yönünden aynı maddedeki kurallar uyarınca incelenir.

5. Müşahitler sayım sırasında sınıftan çıkarılabilir mi?

138 sayılı Genelge Madde 44 uyarınca: Parti müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak, parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş parti

31 MART 2024 - SIKÇA SORULAN SORULAR

müşahidi her biri ayrı partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitlerle bağımsız aday müşahitleri için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır.

6. Mühürsüz pusula ve zarflar geçerli midir?

Sandık kurulları hâlâ hem zarfları hem de oy pusulalarını mühürlemekle yükümlüdür. 138 sayılı Genelge'nin 24. maddesinde zarfların ve pusulaların mühürlendiğinin tutanak defterine yazılması gerektiği de belirtilmektedir. Eğer sandık kurulu bu hususta uyarılmasına rağmen mühürleme işlemi yapmıyorsa, şikâyet hakkı kullanılarak dilekçe yazılmalı, YSK bina sorumlusu ve/veya (okulun genelinde böyle bir sorun varsa) ilçe seçim kuruluna haber verilmelidir.

Mevzuat, sandık kurulu mührü taşımayan zarfların: (1) ilçe seçim kurulu mührü ve (2) YSK amblemi taşıması ve ayrıca (3) filigranlı mavi kâğıttan üretilmiş olması hâlinde (sandık kurulu mührü taşımasalar dahi) geçerli olduğunu belirtmektedir.

Sandık kurulu mührü taşımayan pusulalar açısından ise, YSK filigranı olduğu halde arkası sandık kurullarının ihmalıyla mühürlenmeyen pusulaların geçerli olduğu düzenlemesi bulunmaktadır. Sandık kurulları, uyarılmalarına rağmen pusulaları mühürlemedikleri takdirde ihmalin varlığından söz edilemeyecektir.

Diğer Konular

1. Sandığın hazırlanması, oylama veya oy sayımı sürecinde bir şikâyette bulundum fakat sandık kurulu şikâyetimi dikkate almıyor, ne yapmalıyım?

Varsa okulunuzda bulunan avukatlardan, mahalle avukatlarından ya da mobil avukatlardan destek alabilir ve konuyu okul ve ilçe sorumlunuza bildirebilirsiniz.

138 sayılı Genelge'nin 59. maddesi uyarınca: Şikâyetin haklı veya yerinde görülmesi halinde kurul, karar yazmaya ihtiyaç olmaksızın, şikâyet konusu tedbir veya işlemi düzeltir yahut bu tedbir veya işlemi kaldırır. Şikâyetçinin yetkili olmaması veya şikâyetin süresinden sonra yapılmış olması ya da haksız yahut yersiz görülmesi hâlinde kurulca şikâyetin reddine karar verilir. Bu hâlde kurulun kararını tutanak defterine yazması ve bu kararın başkan ve üyeler tarafından imzalanması gerekir. Kurul kararları salt çoğunlukla yani kurul başkan ve üyelerinin yarısından fazlasının oylarının o karar üzerinde toplanmasıyla verilir. Oylarda eşitlik halinde başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur. Şikâyetin reddine ilişkin kararın bir örneği şikâyetçiye verilir.

2. İtiraz nedir/şikâyet nedir? Nasıl ve nereye yapılır?

138 sayılı Genelge'nin 55. maddesi uyarınca: Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine veya herhangi bir kimsenin, 298 sayılı Kanun'un koyduğu yasaklara aykırı hareketlerine karşı, bu işlem veya tedbirlerin veya sair işlemlerinin düzeltilmesi veya bu Kanun'un koyduğu yasaklara uymayanların bu hareketlerinin önlenmesi için sandık kurullarına başvurulabilir. Bu şekildeki başvuruya şikâyet denilir. Sandık kurullarınca verilmiş herhangi bir kararın 298 sayılı Kanun'a aykırı olması nedeniyle kaldırılması veya bu Kanun'a uygun hale getirilmesi için ilçe seçim kurullarına başvurulabilir. Bu başvuruya da itiraz denilir.

3. Kimler sandık kurullarına şikâyet ve ilçe seçim kurullarına itiraz yetkisine sahiptir?

Şikâyete ve itiraza yetkili kimseler 138 sayılı Genelgenin 56. maddesinde belirtilmiştir.

Buna göre:

- Seçme yeterliliğine sahip seçmenler,
- Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin (il ve ilçe kuruluşlarının) başkanları veya vekilleri,
- Siyasi partiler ve bağımsız adayların müşahitleri,
- Adaylar

şikâyet ve itiraza yetkilidir.

4. Seçim günü yaşanma olasılığı bulunan usulsüzlüklere nasıl müdahale edilir?

Şikâyete konu olan iş veya işlem, sandık kurulu başkanına uygun bir dille iletilir ve ilgili yasa ve genelge maddeleri de gösterilerek sorun yapıcı bir şekilde çözülmeye çalışılır. Müşahitlerin bu konudaki tek muhatabı sandık kurulu başkanı ve üyeleri olup, müşahitlerin seçmenlere, diğer müşahitlere ya da başka kimselere kesinlikle doğrudan bir müdahalesi olmamalıdır. Her halükârda gerginlikten uzak durulmalıdır. Sözlü olarak sorun çözülemezse, ilgili durumu ifade eden bir dilekçe/tutanak yazılarak durum kayıt altına alınır. Şikâyet tutanak defterine işlenmez ise, dilekçe iki şahit ile imzalanır, sayım sonrası okul sorumlusuna teslim edilir.

Ayrıca şikâyetin/itirazın oy verme sürecini ve oy sayımını durdurmayaçağı unutulmamalıdır.